

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Sect. VI. Quæstionum nonnullarum solutione natura peccati omiſſionis
magis declaratur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

non aliquo medio ad hunc finem uti, ut dictum est, & tamen nullus, opinor, dicit non esse peccatum hominem, etiam positâ priore voluntate, confodere, aut venenum ei bibendum præbere, sed unâ voce affirmant omnes illum per hanc actionem peccare, in quantum scilicet facit unum cum intentione malâ præcedente, & tamen hac voluntate stante non magis potest ab omni ejusmodi actione cessare, quàm stante intentione omissionis Sacri, abstinere ab omni impossibili cum illius auditione.

IX. Duplex necessitas, sicut est duplex impossibilitas.

Vna necessitas est simpliciter antecedens, alia consequens.

Ad hujus verò intelligentiam notandum, duplicem esse necessitatem aliquid faciendi, vel impossibilitatem præceptum aliquod implendi, antecedentem unam, cujus licet causa data sit simpliciter libera, & consequenter peccatum, illâ tamen positâ, non est amplius in potestate hominis præceptum implere, ut si quis in mari existens abjecisset brevium, vel claves domus, in qua est inclusus, peccat quidem hæc faciendū; ubi verò facta sunt, non peccat studendo vel impossibile aliquid ponendo cum impletione præcepti. Alia necessitas vel impossibilitas est merè ex suppositione quod velit vel nolit quis aliquid facere aut omittere, quando absolute præstare potest contrarium, & hæc necessitas cum sit purè consequens, & ex suppositione formaliter, non tollit illo instanti rationem peccati, ut in percussione hominis, quem intendit quis interficere, ut videtur manifestum.

SECTIO QUINTA.

Alia quedam circa actus tempore omissionis exercitio.

I. Non omnis actio impossibilis est auditione Sacri est semper peccatum.

Quando in homine manente domi incipit peccatum omissionis.

NOTANDUM ulterius cum Vasquez citato, d. 94. num. 8. & aliis: quando dicimus opus factum tempore quo impleri debet præceptum, audiendi Sacrum exempli gratiâ esse peccatum, non esse sermonem semper de opere quod exercetur dum actu sit Sacrum, interdum siquidem contingit, ut tunc antecedenter sit impotens ad implendum præceptum, ut si quis procul à templo habitet, & Sacrum quod jam inchoatur, soleat esse breve, in hoc enim casu non peccat etiam si igni affideat, ludat, studeat, &c. Tunc ergo in hoc homine incipit peccatum omissionis, quando advertit instare tempus accingendi se ad impletionem præcepti, quod si elabi permittat, non erit postea opportunitas, si verò ut advertunt omnes præceptum implendum sit divisibile, ut in exemplo posito, prius incipit hic peccare venialiter, omitendo scilicet partem Sacri, deinde mortaliter respectu partis notabilis. Tandem si ommissio, vel opus impossibile sit positivè volita, quamprimum habet quis ejusmodi actum, peccat sive instet reipsâ tempus necessarium ad implendum præceptum, sive non.

II. Non cum actuali reflexione ad intentionem operantur semper homines.

Quæres: utrum non unum solum aliquod opus tempore impletionis præcepti factum sit peccatum; ut jam esse diximus, sed etiam omnia. In primis existimo ut plurimum omnia ejusmodi opera esse peccata, plerumque enim non faciunt homines ejusmodi opera cum reflexione ad intentionem omitendi prius factum (licet hoc solum non excusaret, ut diximus) sed quia displicet ipsis auditio Sacri, vel quia tediosa, vel quia molestum est adire templum, vel quod eis placeat somnus, studium, aut lusus &c. & hanc ob

R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. 1.

causam isthæc præstant, etsi videant cum Sacro esse impossibilia. Si verò in actu signato dicat quis volo hoc vel illud facere quia decrevi omittere Sacrum, tunc illud saltem est peccatum, quod per modum executionis ad actualem Sacri omissionem concurrat, juxta dicta. Si verò plura disparatè se habeant, omnia sunt peccata, sicut si quis intendens occidere hominem, plura simul media adhibeat, ut confodiat eum gladio venenato, & alia hujusmodi.

Quid si dicat quis, volo hoc facere quia decrevi omittere Sacrum.

Tandem, si media sint non solum intentioni omitendi, sed sibi etiam subordinata, & unum alteri simpliciter posterius, transeat opus illud quod est naturâ posterius, non esse peccatum, nec per modum executionis concurrere ad omissionem, cum illam jam supponat factam: sicut propterea vulnus homini occiso infligere non est illum occidere. Quod præcipue verum est de operibus ultimo instanti quo implendum est præceptum elicitis, licet contrarium non difficulter sustineri posse existimem.

III. Quid si actiones incommpossibiles cum impletione præcepti sint inter se subordinata.

SECTIO SEXTA.

Questionum nonnullarum solutione natura peccati omissionis magis declaratur.

QUÆRES primò: utrum peccata commissionis & omissionis purè conveniant univoce, inter negationem siquidem & entitatem positivam nulla omninò videtur dari posse convenientiam, nisi merè æquivoca. Respondetur, in genere physico hæc duo peccata non convenire univoce, ob rationem in argumento positam, conveniunt tamen univoce in genere moris, offensæ scilicet Dei &c.

I. Commissio est ommissio in genere physico non conveniunt univoce, sed in genere moris.

Quæres secundò: quæ ommissio sit gravior, pura an directè, seu positivè volita. Respondetur cæteris paribus graviorem esse omissionem directè volitam, est enim magis voluntaria, & ab intrinseco, & geminatur quodammodo malitia; si tamen procedat ex pleniorè advertentiâ potest pura ommissio esse gravior. Quando autem duo præcepta concurrunt, ommissio illius est gravior, non cuius actus, quo impleri debet, est nobilior, sed quod strictius obligat, ut ommissio misericordiæ quàm sacrificii, quando major illius quàm hujus est obligatio, licet sacrificium sit actus religionis, illud enim est magis dissonum rationi, quod est magis vitium.

II. Ommissio directè voluta, est cæteris paribus gravior ommissione pura.

Cuius præceptum est peior.

Ommissio verò orta ex causâ seu actu impossibili non malo, est per se loquendo levior vel purâ, vel etiam directè volitâ absque ullo fine aliâ bono: quando enim aliquid fit vel omititur ratione alicujus boni, signum est actum illum vel omissionem esse minus voluntariam, nec procedere ex affectu ad malum, sicque minuitur illius malitia, & quò levior est causâ eò ommissio est gravior, cum sit signum majoris contemptus: qua de causa ad Hebraeos 12. vers. 16. reprehenditur Elau, quòd propter unam escam primitiva sua vendidisset. Qui verò tempore Sacri convivatur (modò limites à temperantiâ præscriptos non excedat) non peccat contra temperantiam, sed solum contra præceptum audiendi Sacrum.

III. Ommissio orta ex causâ non mala, est per se loquendo levior.

Quo causa est levior, eò ommissio est gravior.

Actus etiam positivus impossibilis cum præcepto, licet Metaphysicè sit peccatum commissionis, seu contra præceptum negativum non dandi causam omitendi, moraliter tamen est peccatum omissionis.

IV. Actus positivus dans causâ omissionis, sine dicenda actione omissionis an omissionis.

omissionis, quia ab omissione originaliter haurit malitiam, ideo enim malus est hic & nunc actus studendi, quia omisso Sacri quam causat, est mala, & quo genere malitiae omisso est mala, malus etiam est actus illam causans, sine autem dicendus commissionis peccatum an omissionis, quaestio magna ex parte est de nomine, verius tamen est quod diximus, tum ob rationem datam, tum quia praecipiens auditionem Sacri, prohibet eadem operam omnia illius impedimenta, sicut qui praecipit finem praecipit media: unde qui dat causam omissioni illius actus, facit aliquid contra praceptum positivum audiendi Sacrum, & consequenter committit, moraliter saltem, peccatum omissionis, cum peccatum contra praceptum positivum sit peccatum omissionis. In ordine tamen ad confessionem faciunt unum peccatum, sicut actus externus & internus, quidquid sit de Metaphysica malitiarum distinctione.

Qui praecipit finem, eadem operam praecipit media.

V.
Virum omisso extra statum libertatis, vel tempore impotentia sit peccatum.

Quaeres tertio: utrum omisso extra statum libertatis, in ebrietate scilicet, somno, &c. secuta ad causam liberè datam, sit peccatum. Quod de statu amissa libertatis dicitur, dici etiam debet de impotentia omni ex quacunque causa orta, ut si sacerdos in mari existens abjecisset brevium, & similia. Quaestio etiam aequaliter procedit de omissione & actu positivo; non quidem utrum quae in statu impotentiae aut necessitatis eveniunt mereantur novam poenam, hoc namque omnes negant, sed utrum sint peccata, licet moraliter eadem cum actu libero, ad quem sequuntur: ut communiter dici solet de actu externo cum interno.

VI.
Si prius quis doleat de causa data, quam tempore executionis accedat, effectus secutus non erit peccatum.

Prima conclusio: qui causam dedit effectui malo, extra statum potentiae aut libertatis secuturo, si doleat se causam dedisse antequam tempus executionis adveniat, effectus ille postea secutus non erit peccatum. In hac conclusione conveniunt omnes: & probatur, nam alioqui sequeretur simul posse hominem esse in gratia & peccato, ut si post datam causam, projectum verbi gratia brevium, vel emissam sagittam, prius actum contritionis eliciat, quam tempus praecipi vel malum eveniat. Imò sequitur eum in caelo vel purgatorio peccare, si contritus prius moriatur, vel quod gratiam Dei perdat in somno, quod omnes reprehendunt in Marsilio, qui solus haec asseruisse videtur.

VII.
Effectus extra statum libertatis secutus aliquando est peccatum.

Secunda Conclusio: effectus extra statum libertatis aut potentiae ad causam liberè datam secutus, interdum est peccatum. Hoc clarè constare videtur in ebrietate, quam omnes fatentur esse peccatum, haec tamen quando contingit, certum est non dari libertatem, cum ebrietas primo instanti quo est, tollat libertatem. Idem etiam in aliis quibusdam, ut in actuali hominis jugulatione contingit.

VIII.
Alius omisso extra statum libertatis aut potentiam, ad causam liberè datam sequentes, ut plurimum non sunt peccata.

Tertia Conclusio: actus tamen & omisso extra statum libertatis vel potentiae secuta ad causam liberè datam, plerumque non sunt peccatum, sed tantum effectus peccati prius positi: ita Vasquez hic, Disp. 94. cap. 3. Azorius lib. 4. cap. 3. q. 4. Halensis, Richardus & alij. Ratio est primò, quia peccatum omne debet esse actus humanus, quales non sunt in qui exercentur in ebrietate & somno, alioqui posset quis, etiam tempore somni audire Sacrum, consecrare, & reliqua Sacramenta conferre, quod omnes negant. Licet verò plus requiratur ad bonum quam ad malum, hoc sensu, nempe ut actus sit laudabilis, non tamen praecise ut sit humanus, actus tamen humanus sufficit ad impletionem praecipi, & Sacramenti consecrationem, quamvis non sit laudabilis, sed malus; ut si Sacerdos baptizet aut consecret simoniace.

Dices: ergo contra id quod in secundâ conclusione asseruimus, ebrietas non erit peccatum, nam post datam causam ebrietas ipsa non est libera, nec in potestate hominis est illam vitare. Idem est in actuali occisione hominis, postquam enim quis alteri lethale vulnus infligit, ex quo statim moritur, etiamsi mors non eodem instanti contingat, quo infligitur vulnus, sed paulò post, non tamen est in potestate vulnerantis mortem eius impedire. Respondetur, quando effectus immediatè post causam datam sequitur, est ei in communi hominum aestimatione conjunctus, ut in exemplis hic positis, ebrietate scilicet & occisione illa contingit: unde ob immediatam illam connexionem censentur hi effectus humani, liberè scilicet & humano modo producti; secus res se habet, quando diuturnum aliquod tempus inter effectum & causam datam intercedit; quamvis enim re ipsa ad eam sequatur effectus, in morali tamen hominum iudicio non ita cum ea connectitur, sed alio se modo ad illam habere censetur, quam si sequeretur immediatè.

IX.
Aliud est, quando effectus ad causam liberè datam sequitur immèdiatè, aliud quando inter causam & effectum longum tempus intercedit.

Secundò probatur Conclusio: sequeretur namque eum, qui alteri propinavit venenum tamdiu peccare, quamdiu venenum operatur, imò operationem ipsam & alterationem à veneno in illius corpore factam ac receptam, esse peccatum. Tannerus hic, disp. 4. q. 4. dub. 3. concedit consequentiam. At sanè inconveniens videtur concedere ipsas operationes potentiae vegetativae, & ejusmodi alterationes esse peccata, sic enim & in Christo, quot vulnera tot fuissent peccata, ad quae etiam Christus ut vera causa materialis liberè concurrisset, imò ad nonnulla in genere causae efficientis, liberè se ad eorum instigationes & impulsus movendo. Quod verò operatio veneni & similia in hac sententia sint peccata patet, quia aequè sequuntur ad causam liberè datam: si verò hoc non sufficiat in iis ut censentur operationes humanae, certè nec sufficere in actionibus tempore somni vel in ebrietate factis.

X.
Quid de veneni operatione confidendum, quod longo tempore in hominis corpore operatur.

SECTIO SEPTIMA.

Argumenta contententia actus ad causam liberè datam secutos extra statum libertatis, esse peccatum.

CONTRARIUM tenent Thomistae communiter, nempe actus (idem est de omissionibus) ad causam liberè datam secutos extra statum libertatis, esse peccata: ita Cajetanus, Soto, Medina, & alij. Lorca hic, Disp. 7. Valentia hic, q. 1. puncto 4. Tannerus hic disp. 4. q. 4. dub. 3. & alij ex recentioribus, qui primò obijciunt communem praxim, solent enim homines actiones istas & omissiones confiteri, ergo sunt peccata. Contra: ista etiam confiteri solent, quando retractarunt priorem voluntatem ante eventum, & tamen tunc, etiam juxta adversarios, non sunt peccata.

I.
Et eo quòd confiteri hoc homines solent, non sequitur semper esse peccata.

Vasquez itaque Disp. illà 94. num. 16. cum aliis negat, per se loquendo necessarium esse opus ipsum vel omissionem extra statum libertatis secutam confiteri, sed sufficere ait si confiteatur quis se causam proximam ejusmodi eventui posuisse: confitentur verò ista fideles, quia hoc modo facilius & plenius explicatur quidquid fuit malitiae in causa. Imò aliquando

II.
Negant quidam necessarium esse confiteri opus extra statum libertatis factum.